

Devreese Johan

Aartrijkesteenweg 22, 8490 Jabbeke

Tel. 0473.392670

johan.devreese@myonline.be

***Ondersteuning van de biologische
melkveehouderijsector
in Vlaanderen***

Opdracht in het kader van het Project Bio zoekt Boer en Bio zoekt Keten

Verslag juni - december 2013

Vooraf: een overzicht van de belangrijkste contacten

- Alle **biologische melkveehouders in Vlaanderen**: zowel individueel als collectief
  - een bedrijfsbezoek bij vijftien biomelkveehouders
  - een bijeenkomst met bijna alle melkveehouders op 5 sept. te Pamel
  - ondersteuning Algemene Vergadering BMV op 21 oktober te Pamel
- De **bestuurders van BioMelk Vlaanderen cvba**
  - permanent contact met de drie leden van het Kernbestuur van de coöperatie
  - deelname aan de bijeenkomsten van het Kernbestuur op 6 mei, 10 juli, 28 augustus
  - deelname aan Onderhandelingsteam Afzet op 27 september en 14 oktober
- De groep van **Waalse melkveehouders** die lid zijn van BioMelk Vlaanderen
  - ongeveer maandelijks contact met de twee Waalse bestuurders van BMV
  - bijeenkomst met de Waalse melkveehouders op 16 september te Vielsalm
- Diverse **verwerkers** van biokoemelk:
  - Pur Natur
  - Inex
  - Milcobel (Belgomilk)
  - Campina België
  - Arla Duitsland
  - Damse Kaasmakerij
  - Het Hinkelspel
  - Dischhof
  - Fromageries de Vielsalm
- **Verdelers en verkopers** van biologische koezuivel
  - BioFresh
  - Biosano
  - Kaasimport Dupont
  - Colruyt
  - Delhaize
- **Eko Holland** (de grote onafhankelijke coöperatie van biologische koemelk in Nederland)
  - minstens maandelijks overleg met bestuurder/rechterhand van de voorzitter
  - overleg met voltallige bestuur Eko Holland op 3 september
  - organisatie van overleg tussen BMV en Eko Holland op 24 september te Raamsdonk
- **BCZ** - koepel van de Belgische Zuivelindustrie
  - deelname aan Algemene Vergadering BCZ op 7 juni
  - rechtstreekse contacten met de afgevaardigd-bestuurder en de verantwoordelijke melkaanvoer
  - deelname à studiedag 'Duurzame Melkveehouderij' op 12 september
- **Landbouworganisaties** - specialisten in de **gangbare melkveehouderij**
  - Secretaris Vakgroep melkvee Boerenbond
  - Voorzitter ABS-Zuivelcommissie
  - Liba, boekhoudkantoor gespecialiseerd in de melkveehouderij
- Het adviesbureau voor biologische melkveehouders: **Wim Govaerts & C°**

- minstens maandelijks overleg met Wim Govaerts
- **Verantwoordelijken in de biosector:** coördinatoren Landbouw, Biobedrijfsnetwerken, Bio zoekt Boer en ketenmanager Bio zoekt Keten
  - frequent overleg met de Ketenmanager
  - occasioneel overleg met Coördinator Landbouw, Coördinator Biobedrijfsnetwerken, Coördinator Bio zoekt Boer
  - gezamenlijk overleg met verantwoordelijken biosector op 21 juni te Merelbeke

Daarnaast was er nog het **Sectoroverleg Zuivel** van BioForum op 5 november, met medewerking aan de bekendmaking, een eigen inleiding over de markt en de keten voor biologische zuivel en de deelname aan de groepsdiscussie.

Verslag van de drie projectonderdelen

1. Het ontwikkelen van een visie op de biologische melkveehouderij in Vlaanderen

In deze eerste fase van de projectperiode stonden de contacten met de **biomelkveehouders** centraal. Vijftien bedrijven werden grondig bezocht. Thema's die telkens aan bod zijn gekomen: de situatie op het bedrijf, de knelpunten en de mogelijkheden inzake melkproductie, de visie op de toekomst van de biomelkveehouderij, de kansen op omschakeling bij gangbare collega's, de beschikbare en de beoogde ondersteuning, de afzet van de melk (evaluatie melkprijs, werking van de coöperatie, ...) en tenslotte de eventuele eigen rol en bijdrage aan de uitbouw van de biomelkveehouderij. De gesprekken op de bedrijven waren erg nuttig en hebben op 5 september geleid tot een druk bijgewoonde en geanimeerde discussie met de biologische melkveehouders. Wat voor de boeren zoal nodig is voor een leefbare biomelkveehouderij is in elk geval duidelijk in beeld gebracht. De bevindingen en signalen vanuit de bezoeken en de bijeenkomst werden gebundeld in bijlage 1 'Verslag bezoeken aan en bijeenkomst met biomelkveehouders', onderaan dit document.

Overleg met de **verwerkers, verdelers en verkopers** over de toekomst van de biomelkveehouderij ligt moeilijker. Vooreerst gaat het om een zeer diverse groep van actoren die elk hun eigen bedrijf willen ontwikkelen, vaak concurrenten zijn en dus geen groep vormen, zoals dat bij de producenten wel het geval is.

De contacten verliepen dus steeds individueel, bedrijf per bedrijf, zowel formeel (op afspraak) als soms eerder informeel (bv. in het kader van een beurs of een andere activiteit), maar dat laatste is daarom niet minder interessant, vaak integendeel zelfs.

Opmerkelijk is dat **een belangrijke biologische verwerker** tot tweemaal toe niet op een verzoek tot overleg wou ingaan. Het bedrijf gaat – ook naar eigen zeggen – zijn eigen gang, zoekt geen contact met Bio zoekt Keten of andere buitenstaanders en wenst de gesprekken over melkaankoop binnen het besloten overleg met BMV te houden. Het bedrijf was ook afwezig op het Ketenoverleg Zuivel.

Het initiatief van Vredeseilanden i.v.m. **eerlijke prijsvorming voor zuivel** bood heel wat mogelijkheden om met diverse ketenactoren na te denken over opportuniteiten inzake biologische zuivel in het algemeen en over eerlijke prijzen voor alle schakels binnen de biozuivelketen in het bijzonder.

Inspiratie voor de toekomst van de biomelkveehouderij viel zeker te rapen bij de collega's over de Nederlandse grens. Contacten met zowel individuele leden en alsook met het voltallige bestuur van **een coöperatieve** gaven een beeld van de mogelijkheden voor de biologische melkveehouderij.

Bijzonder interessant was het BioForum-initiatief inzake het **Ketenoverleg Zuivel**. Afgezien van één belangrijke afwezige (zie hoger) kwam er een mooie waaier van actoren uit de hele keten voor biologische zuivel bijeen die actief participeerde aan de discussie.

Hierboven is beschreven met welke actoren en op welke wijze aan de visievorming werd gewerkt. Conform aan de bijkomende uitvoeringsvoorwaarde bij het contract i.v.m. voorliggend project, namelijk 'de tweede fase van de visievorming gebeurt in samenwerking met de ketenmanager en sluit aan bij het reeds voorziene overleg voor de (koe)zuivelsector', verwijs ik voor het resultaat van de visievorming zelf naar het verslag van het ketenoverleg zuivel.

2. Het stimuleren van de groei

Dit was het moeilijkste luik van de opdracht. Groei van de melkplas zat er in 2013 immers niet in. De reden ervan is helder: de melkprijs ligt veel te laag, zowel voor de huidige biomelkveehouders als voor gangbare telers met interesse in omschakeling.

De prijs voor gangbare melk hoger ligt dan ooit. Rekening houdende met het feit dat biomelkveehouders vier à vijf graden vet en eiwit verliezen, lag de prijs voor gangbare en voor biomelk in het najaar 2013 op ongeveer hetzelfde niveau ... het kostprijsverschil tussen gangbare en biologische koemelk bedraagt echter 8 à 10 cent.

Voor de biologische melkveehouders ligt de melkprijs te ver onder de kostprijs, het verschil bedraagt minstens 5 cent per liter. De graan- en vooral krachtvoerprijzen stegen de laatste jaren sterk, de verhouding melkprijs – krachtvoerprijs was nog nooit zo slecht. Tijdens de ronde bij de boeren was het heel duidelijk: er wordt 'met de rem op' geproduceerd. De boeren hebben hun voederrantsoenen serieus bijgestuurd: in de meeste gevallen wordt geen krachtvoer meer gevoederd, in vele gevallen wordt ook de graangift beperkt of zelfs weggelaten. Ik kon het op de bedrijven ook met mijn eigen ogen zien en wel in de voedergangen: een groei van de productie zit er momenteel helemaal niet in.

De groei van de productie bij de huidige melkveehouders kan enkel omhoog als 1) de melkprijs serieus stijgt en 2) als andere knelpunten (mestwetgeving, grondprijs, ruwvoertekort, bedreiging vanuit natuur, afzet van dieren voor de slacht, ...) kunnen aangepakt worden.

2.1. Volume-verhoging via de huidige biomelkveehouders

Omwille van bovenstaande analyse werd de voorbije maanden maximaal gewerkt aan **de ondersteuning van de melkveehouders**. Dit gebeurde onder andere via:

- de versterking van hun afzetkanaal (de coöperatie) en via de ondersteuning van de onderhandelingen tussen de coöperatie en de afnemers (zie punt 3)
- de mede-organisatie van een bijeenkomst van BBN-melkvee over productiesturing (beperking lentemelk en verhoging herfstmelk)
- het doorgeven van signalen en verwachtingen van biomelkveehouders i.v.m. de bio-wetgeving en het algemeen landbouwbeleid aan BioForum

2.2. Volume-verhoging via omschakeling van gangbare melkveehouders

Actief werken aan de **omschakeling van gangbare melkveehouders** naar de biologische teelt kon de voorbije maanden om bovenvermelde redenen geen actiepoint zijn.

Wel kon opvolging gegeven worden aan twee gangbare melkveehouders die momenteel met hun land (geheel of gedeeltelijk) in omschakeling zijn; een besluit over de omschakeling van hun koeien is nog niet genomen.

2.2.1. Biologische melkveehouderij in de gangbare landbouwers

Om de biologische melkveehouderij af en toe toch voldoende onder de aandacht van de gangbare melkveehouderij te brengen, werd nauw contact onderhouden met het Vakblad **Melkveebedrijf**. In het voorjaar 2013 verscheen tweemaal een artikel over ruwvoerwinning in de biologische landbouw: enerzijds over rendabel graslandbeheer, anderzijds over maïsteelt, met telkens een bedrijfsportret van een Vlaamse biomelkveehouder. In oktober werd actief meegewerkt aan de publicatie van een zeer uitvoerig artikel over de biologische melkveehouderij (zie bijlage).

2.2.2. Typologie van gangbare bedrijven voor de biologische teelt.

In een laatste fase werd (met het oog op betere melkprijzen vanaf januari 2014) gewerkt aan een **typologie**: welk(e) type(s) van gangbare bedrijven komt het meest in aanmerking voor de biologische teelt? In overleg met Wim Govaerts & Co werd een eerste aanzet van typologie opgemaakt; daarbij werd rekening gehouden met zowel de evoluties in de gangbare melkveehouderij (het wegvallen van de melkquota op 1 april 2015, de steeds verdergaande eisen tot verduurzaming, ...) als met de sterktes en zwaktes van de biomelkveehouderij. Daarna werd contact opgenomen met de secretaris van de Vakgroep Melkvee van Boerenbond, de voorzitter van de ABS-Zuivelcommissie en met Liba (het in melkvee gespecialiseerde boekhoudkantoor).

Boerenbond leverde via de secretaris van de Vakgroep Melkvee haar input. Guy Vandepoel vindt het een zeer zinvolle oefening, leverde een stevige inhoudelijke bedrage en vraagt hierover verder overleg (eveneens over de Boerenbond-nota 'Melken 2020').

Liba gaf eigen bedenkingen en suggesties door.

ABS nodigde ons uit voor een overleg met de leden van de ABS-Zuivelcommissie, een overleg dat pas kon doorgaan na afloop van de opdracht (21 januari).

Het resultaat is de nota 'Voor welk type melkveebedrijf kan omschakelen naar bio zinvol zijn?' in bijlage 2 hieronder.

Vanaf 2014 moet het wel mogelijk zijn omschakelingsacties op te zetten. De voorwaarden inzake prijs (zowel de hoogte van de biomelkprijs als het verschil tussen de bio- en gangbare melkprijs) raken daartoe stilaan vervuld, zie volgend punt.

3. Het structureel verbeteren van de afzet

Diverse en veelvuldige contacten werden gelegd die uiteindelijk leidden tot heel concrete en nieuwe afzetstrategieën en –perspectieven.

Vooreerst de actieve marktprospectie bij verwerkers van biologische koemelk

Met heel wat verwerkers werd contact opgenomen i.v.m. de melkafzet: Pur Natur, Inex, Belgomilk, Campina België, Fromageries de Vielsalm, Arla-Muh (DE), Damse Kaasmakerij, ...

Enkele contacten zullen op de zeer korte termijn nog niet tot resultaat leiden, maar bieden wel mogelijkheden voor de toekomst.

Bij één verwerker is er een perspectief op een belangrijk nieuw initiatief voor verwerking van biokoemelk. Het betreft een **UHT-project** voor export naar Azië. Als dit kan doorgaan, wordt dit een belangrijk afzetkanaal voor biokoemelk en dat met voldoende marge voor een mooie prijs aan boer!

Anderzijds heeft een andere en heel belangrijke verwerker zich gemeld voor afname van melk en dat voor een langere termijn. Het betreft een grote Europese verwerker van biologische zuivel voor een vestiging net over de Belgisch-Duitse grens. Dit is vlakbij de groep Waalse leden van BMV, waardoor de logistieke kost sterk zou kunnen dalen. Eind oktober kon een offerte met prijs en volumes ingediend worden voor alvast 15 maanden!

Maar wellicht het belangrijkste perspectief: de grootste biozuivelverwerker in België wil veel meer Belgische biokoemelk verwerken en biedt afzetperspectieven op de lange termijn. BMV is op dit aanbod ingegaan en er is een akkoord afgesloten voor de afname van het grootste deel van de BMV-melk (na voorafname van melk voor enkele kleinere afnemers). Voor 2014 werd een veel hogere melkprijs afgesproken: 45 cent/liter netto à boer! Bedoeling is om een langdurige en duurzame samenwerking tot stand te brengen

Verder de versterking van de coöperatieve kracht via grensoverschrijdende samenwerking

Uit de ronde bij de Vlaamse biomelkveehouders bleek duidelijk de keuze voor coöperatieve afzet. Tevens is er de vaststelling dat BioMelk Vlaanderen als coöperatie, als was het maar o.w.v. het erg kleine melkvolume met daarbij een grote logistieke kost, niet sterk staat. Vandaar dat al sinds vorig jaar gewerkt wordt aan samenwerking met een grote Nederlandse biocoöperatie.

Intens overleg met het bestuur van BMV en met het bestuur van de Nederlandse coöperatieve leidde eind september tot de wederzijdse bereidheid om structureel te gaan samen werken! Beide coöperaties willen elkaar benaderen als bevoorrechte partners. Ze zullen van daaruit permanent informatie en ervaringen uitwisselen over de marktsituatie, in geval van afzetproblemen altijd eerst bij de ander nagaan of een gezamenlijke aanpak een oplossing kan bieden en tenslotte nieuwe afzetmogelijkheden voor elkaar open stellen. Dit allemaal met als eerste zeer concrete

resultaat:vanaf half september kon de Nederlandse coöperatieve wekelijks een vracht melk van en voor BMV vermarkten!

Besluit i.v.m. doelstelling 'het structureel verbeteren van de afzet'

De projectdoelstelling 'het structureel verbeteren van de afzet' is duidelijk gerealiseerd: meerdere afzetmogelijkheden, duurzame samenwerking, lange termijn perspectief, versterking van de coöperatieve kracht, ...

Dit resultaat leidt tot een mooie melkprijs à boer, waardoor we eindelijk opnieuw zicht krijgen op leefbare bedrijven. De bestaande biomelkveehouderijen hoeven niet langer 'met de rem op' te produceren, maar kunnen hun bedrijven nu verder ontwikkelen. Voor gangbare melkveehouders die in het post-quotum-tijdperk niet willen of niet kunnen deelnemen aan de ratrace van de schaalvergroting, kan de biologische melkveehouderij een duurzaam alternatief worden.

Op deze manier wordt het vanaf 2014 mogelijk om aan de 2de projectdoelstelling 'het stimuleren van de groei' met resultaat te werken.

4. Aanbevelingen voor de toekomst:

De melkprijs is opnieuw aantrekkelijk en de evoluties in gangbare melkveehouderij leiden ertoe dat de biologische teelt voor bepaalde types van bedrijven een zinvol alternatief kan zijn. Het snel aankomende post-quotum-tijdperk noopt ons er toe nu snel te handelen. Vele gangbare bedrijven zullen nu immers keuzes moeten maken!

Hoofdprioriteit voor de biologische zuivelsector is de groei van het volume aan biokoemelk. Dit is zowel nodig voor de bioboeren zelf (drukken van de veel te hoge logistieke kost), als voor de verwerkers (vraag naar biokoemelk is veel groter dan het aanbod) en ook voor de distributie (consument wil steeds mee lokaal product).

Niet enkel voor de biologische melkveehouders, voor de verwerkers en verkopers van biozuivel en voor de consument is de groei van de biologische melkveehouderij zeer belangrijk, ook voor de biosector in het algemeen is het wellicht levensnoodzakelijk dat deze nu wel zeer kleine sector zich serieus verder ontwikkelt en zo andere subsectoren (akkerbouw, vleesvee, ...) mee vooruit trekt.

Actiepunten:

- actie omschakeling van gangbare melkveehouders naar de biologische teelt
  - deelname aan de discussie binnen de gangbare melkveehouderij over de toekomst na het quotumtijdperk: bio als een mogelijk alternatief voor bepaalde gangbare bedrijven, cf. de uitgewerkte typologie
  - inspelen op het aanbod tot samenwerking vanuit de landbouworganisaties e.a. relevante actoren
  - inpikken op de signalen van grote 'reguliere' verwerkers om in de toekomst biologische zuivelproducten te produceren.
- ketenontwikkeling

- het tot stand brengen van een open dialoog met de grootste verwerker van biozuivel, is niet alleen voor de coöperatie maar ook voor de biosector van zeer groot belang
- het feit dat nu bijna alle Vlaamse biokoemelk naar één verwerker gaat, mag zeker niet leiden tot het loslaten van de andere contacten in de markt (verwerkers, distributie, ...)
- het was en duidelijke verwachting van de deelnemers aan het Ketenoverleg Zuivel om het initiatief warm te houden
- er liggen nog vragen van actoren naar verdergaande ketenontwikkeling: enkele kaasmakers, gespecialiseerde handel, supermarkten...

Bijlage 1:

Verslag bezoeken aan en bijeenkomst met de biologische melkveehouders

Tijdens de zomer 2013 werden vijftien Vlaamse biomelkveehouders bezocht: telkens een uitvoerig gesprek met de boer en de boerin en een rondgang op het bedrijf. Op 5 september had dan een bijeenkomst plaats waaraan iedereen deelnam (op één boer na die nog voltijds gaat werken).

De belangrijkste bevindingen en signalen:

- Een groep hardwerkende en gepassioneerde boeren; iedereen probeert op een eigen manier een leefbaar en mooi bedrijf te runnen
- Een heel kleine groep boeren; in vergelijking met tien jaar geleden zijn het er steeds minder; ook nu weer is er een terugschakelaar naar gangbaar
- Het BMV-volume was twee jaar geleden nog 12 mio liter, voor 2013 wordt nog slechts 6,8 mio liter voorspeld (dit is inclusief de Waalde leveraars)
- De boeren wonen erg verspreid over Vlaanderen, van Lo-Reninge tot Bocholt, wat leidt tot een zeer grote logistieke kost (ruim dubbel zo duur als bij de Nederlandse coöperatie)
- Enkele boeren werken intensief en gaan voor een hoge productie per koe
- Een grote groep anderzijds werkt veel meer 'low input': meestal zonder krachtvoer, zelfs met weinig of geen graan, deze melken dus hoofdzakelijk op basis van ruwvoer
- Zeer opvallend is dat veruit de meeste boeren hun melkquotum bijlange niet vol melken
- Algemeen kan gesteld worden dat gezien de huidige melkprijs, door velen 'met de rem op' wordt geproduceerd!
- De grootste beperkingen zijn:
  - Te lage melkprijs: vooral een onhoudbare verhouding krachtvoer- en melkprijs
  - Te weinig grond voor ruwvoerwinning en mestafzet; onbetaalbare prijzen voor extra grond: seizoenspacht à € 1.500/ha terwijl een biomelkveehouder maximaal € 1.000/ha kan betalen en de grond i.h.k.v. biowetgeving minimaal vijf jaar nodig heeft
  - Mestwetgeving: negatieve gevolgen: zowel financieel (hoge mestafzetkosten, soms tot € 450/koe) als inzake opbrengst van de grond (grond verarmt, 'we boeren achteruit': biogrond brengt stilaan minder voer op)
  - Te weinig ruwvoer: te weinig grond voor ruwvoerwinning en bij aankoop van ruwvoer is er de beperkte biologische akkerbouw in Vl. en de concurrentie met de biogeitenhouders
  - Bedreiging vanuit natuur: enerzijds waardevolle landbouwgrond krijgt een andere bestemming en meteen minder nuttig, anderzijds blijft het moeilijk om (zelfs als bioboer) een goede samenwerking met ANB en Natuurpunt uit te bouwen
  - Gebrek aan opvolging: diverse bedrijven hebben geen perspectief op lange termijn
  - Afzet voor vleesconsumptie: lage prijzen en/of geen afzetkanaal voor stierkalveren, reforme koeien, vleesvee

- Nood à minder antibioticagebruik, is lastig in intensievere biomelkveehouderij
- Wat de toekomstige groei betreft: enkele van de grotere bedrijven zitten nu aan hun plafond, één à twee van die grotere bedrijven nog serieus doorgroeien; bij de andere bedrijven zit er soms wel goesting en potentie tot groei als de prijzen hoger zouden liggen
- De melkprijs wordt door iedereen als laag, vaak als veel te laag, beschouwd
- Algemeen beschouwd moet de melkprijs minstens 5 cent stijgen (= basis à 43 cent)
- Sommigen vinden dat de melkprijs nu meteen moet stijgen, dus dat er over de melkprijs 2013 heronderhandeld moet worden met de verwerkers
- Kansen op omschakeling zijn er momenteel niet: de gangbare melkprijs ligt hoger dan ooit en de biomelkprijs ligt lager dan de kostprijs van een liter biokoemelk
- Alle boeren kiezen duidelijk voor coöperatieve afzet
  - De coöperatie behouden en zelfs sterker maken
  - Openstaan tot verregaand samen werken met Nederland
  - Gediversifieerde afzet: eieren niet allemaal in één mand leggen, maar bij meerdere verwerkers melk afzetten
  - Opvallend: er is een zeer sceptische tot soms negatieve houding t.a.v. een zeer nauwe band met één verwerker

Bijlage 2:

Voor welk type melkveebedrijf kan omschakelen naar bio zinvol zijn ?

De kansen op omschakeling van gangbare melkveebedrijven naar de biologische teelt hebben zowel te maken met de evoluties in de gangbare melkveehouderij als met de sterktes en zwaktes van de biomelkveehouderij.

Uitgangspunten:

- I.v.m. prijsniveau
  - De huidige hoge prijzen voor gangbare melk zullen op termijn onder grote druk komen te staan, aangezien het huidige prijsniveau niet duurzaam kan zijn (zie BCZ-bulletin dec.: 'vroeg of laat zal een kentering komen'), ook al omdat met het wegvallen de melkquota de productie zodanig zal verhogen zodat de verhouding tussen vraag en aanbod zal wijzigen ten nadele van de melkprijs; anderzijds is het wel zo dat op het niveau van de wereldmarkt gunstig blijft
  - Concreet: specialisten verwachten dat in de loop van 2014 de huidige hoge basisprijs van 37 cent/liter met 6 à 8 cent/liter kan dalen
- I.v.m. schaalvergroting
  - Het perspectief op het wegvallen van de melkquota begin 2015 noopt de meeste melkveehouders nu tot een zeer grondige reflectie over de toekomst van hun bedrijf. Een strenge kostprijsstrategie komt centraal te staan, welke zal leiden tot een serieuze opschaling van de bedrijven. Echter:
    - wil de bedrijfsleider meegaan in de tendens tot schaalvergroting ?
    - kan het bedrijf een schaalvergroting wel aan ?
  - biologische melkveehouderij is gezien de meerprijs per liter melk minder afhankelijk van en dus ook minder gericht op schaalvergroting; gangbare bedrijven zouden zich via de biologische productie eerder kunnen richten op opbrengstverhoging en worden zo minder onderhevig aan een strenge kostprijsstrategie
- I.v.m. verduurzaming
  - De verwachtingen vanuit de samenleving in het algemeen en vanuit de distributie en de verwerking in het bijzonder om de melkveehouderij verder te verduurzamen, stellen bijkomende eisen aan het bedrijfsmanagement die niet altijd haalbaar zijn
  - Sommige melkveehouders opteren ook zélf voor een duurzamere bedrijfsvoering, die ze binnen de huidige evolutie van de melkveehouderij echter niet voldoende gewaardeerd zien
  - De biologische melkveehouderij heeft ongetwijfeld diverse troeven om makkelijker een antwoord te bieden op de verduurzamingstendens

Meer kansen voor de biologische melkveehouderij

Op basis van

- bovenstaande evoluties in de gangbare melkveehouderij
- en de gunstige evolutie van de markt en van de prijs voor biologische melk

durven we te stellen dat er - na enkele moeilijke jaren, zeker in Vlaanderen - opnieuw argumenten zijn om een omschakeling naar de biologische melkveehouderij te overwegen. Biomelkveehouderij kan binnen de huidige context van de gangbare melkveehouderij zeker een zinvol en haalbaar alternatief zijn voor gangbare melkveebedrijven die zich willen of moeten heroriënteren.

Noodzaak van een typologie

Rekening houdende met de onbekendheid van de biologische melkveehouderij bij gangbare boeren zullen informatie en sensibilisering binnen de gangbare melkveehouderij onontbeerlijk zijn om de biomelkveehouderij te laten groeien.

Om redenen van efficiëntie en effectiviteit lijkt het nuttig om een doelgroep voor een sensibiliseringscampagne te omschrijven. M.a.w. voor welk(e) type(s) van melkveebedrijven kan het nuttig zijn de eventuele omschakeling naar de biologische teelt te overwegen ?

Aanzet tot typologie

Mede op basis van de input van enkele belangrijke actoren in de melkveesector kunnen we volgende types van melkveebedrijven voorstellen:

Bekeken vanuit de gangbare melkveehouderij

- *melkveehouders die niet willen of niet kunnen meegaan in een verregaande schaalvergroting*
- *melkveehouders die eerder kiezen voor een opbrengstverhoging dan voor een strenge kostprijsstrategie (al zullen ook de bioboeren op hun kostprijs moeten blijven letten)*
- *melkveehouders met een intrinsieke motivatie voor duurzaamheid (dus niet zozeer omdat het moet, maar omdat ze het zelf belangrijk vinden).*

Bekeken vanuit de biologische melkveehouderij

- *Melkveebedrijven met voldoende grond: niet enkel voor mestafzet maar evenzeer voor voederwinning*
- *Melkveebedrijven met robuuste rassen: gezondheid en langleeftbaarheid van koeien*

Komen we een typologie van de gangbare bedrijven die het meeste kans op slagen hebben als ze omschakelen naar de biologische teelt.

Ze voldoen het best aan zoveel mogelijk van volgende voorwaarden:

- *Beschikbaarheid van **grond**: biologische melkveehouderij is per definitie grondgebonden: mestafzet en voederwinning zijn gereguleerd en moeten op het bedrijf zelf of binnen de regio plaats vinden; let wel: grond is zeer duur en zelfs met een melkprijsverschil van 10 cent/liter kan nog geen goede grond worden aangekocht of gepacht (ook biomelkveehouders moeten ervoor zorgen dat hun grondproductiviteit gelijk is aan die van andere grondgebruikers)*
- ***Kwalitatief grasland**: grasklaver vormt dé basis van het rantsoen; een uitstekend graslandmanagement en een bodem waarin de klaver goed gedijt zijn essentieel; dit betekent dat de beschikbaarheid van 'permanent grasland' niet voldoende is aangezien teeltrotatie (bv. op perceelsniveau om de drie à vier jaar grasklaver afwisselen met een graanteelt) noodzakelijk is voor een goede grasklaveropbrengst*
- *Beschikbaarheid van **arbeid en vakmanschap**: biologisch boeren vereist meer arbeid en meer vakmanschap (rantsoenberekening, teeltplanning, onkruidbestrijding, gezondheidszorg, ...); wat arbeidsoverschot en zeker te bereidheid tot bijleren zijn vereist*
- ***Aangepaste stal en voldoende grote huiskavel**: biologische teelt vereist meer stalruimte voor de dieren en voldoende grasklaverpercelen voor de beweiding (huiskavel).*
- ***Aangepaste veestapel**: het genetisch materiaal (van het meestal 'te goede' Holsteinras) wordt het best bijgestuurd (ingekruist met bv. Flechviehras) zodat de dieren maximaal overweg kunnen met een hoofdzakelijk ruwvoerrantsoen en voldoende robuust zijn voor een lange en gezonde levensduur*
- ***Financiële ruimte**: bedrijven waar zwaar geïnvesteerd werd en de afbetalingslast dus zeer hoog is, zullen de omschakelingsperiode van twee jaar wellicht niet aankunnen*

In bovenstaande typologie wordt gedacht aan **eerder jonge bedrijfsleiders** voor wie het belangrijk is om een nieuwe melkvee-strategie voor hun bedrijf uit te dokteren en uit te voeren, met goesting en ambitie voor de uitdagingen van een duurzame melkveehouderij.

Anderzijds biedt de biologische melkveehouderij ook kansen voor **50-plussers of uitbollers**: gangbare bedrijven waar bedrijfsleiders geen ambitie hebben tot groei, maar wel nog bv. tien à vijftien jaar een rendabel melkveebedrijf willen runnen zonder veel te moeten veranderen of investeren